

Oponentský posudek na diplomovou práci Petry Pánkové: Rozšíření invazních druhů rostlin v břehové vegetaci Ohře

Posuzovaná diplomová práce má kvalitní úpravu, logickou strukturu, zajímavý obsah a přiměřený rozsah. Obsahuje 131 stran textu, v němž je ovšem mnoho celostránkových tabulek a grafů, další strany tabulkových a fotografických příloh a jednu volnou mapu v příloze. Text je psaný čtivě a srozumitelně, jazykově většinou správně až na poměrně časté chyby v interpunkci (chybějí čárky při uvození vedlejší věty). Drobnou nesrovnalost spatřuji v názvu práce, kde se píše „Ohře“, zatímco ve skutečnosti jde o dolní tok této řeky od Nechranické přehrady po ústí do Labe.

Kapitola 2. obsahuje charakteristiku mapovaného území. Hned na str. 8 se píše o sériích úseků bez vysvětlení, co tyto série znamenají, proč jsou nestejně dlouhé – to mohlo být až v metodice. Mapa č. 1 na téže straně nese název „Mapovaný úsek toku Ohře“, ale je na ní zobrazeno povodí mapovaného úseku a jeho administrativní členění.

Podkapitola 2.2.1. „Geologická charakteristika“ je svou náplní, byť stručnou, především paleogeografická resp. paleopotamologická než geologická. Její text je věnován vývoji toku Ohře a nekoresponduje s geologickou mapou, která je za něj připojena. Podstatnou část geologické mapy zaujímají formace permokarbonu, mezozoika, neogénu a kvartéru a o nich není v textu ani zmínka. Mapy přejímané z geoportálu Cenia jsou sice pro daný charakter práce dostačující, nepovažuji je však za nejvhodnější.

Stručná geomorfologická charakteristika (2.2.2.) se standardně omezuje na výčet geomorfologických jednotek a stručnou charakteristiku jejich reliéfu. Mohla být uvedena nadmořská výška jedné toku, případně povodí, a hlavně měla být větší pozornost, na základě vlastních terénních poznatků, věnována morfologii údolní nivy a charakteru údolí (šířka, členitost, přechody do okolního reliéfu). Geomorfologické jednotky vyjmenované v tabulce č. 1 (str. 12) měly být zobrazeny také v odpovídající mapě, která zde chybí (je to důležitější než okresy v mapě č. 1).

Podkapitola 2.2.4. je podrobnější, věnuje se hlavně povodním na Ohři, ale neuvádí základní srážkoodtokové charakteristiky jako je průměrný specifický odtok a odtokový koeficient.

Fytogeografická charakteristika (2.2.6.) cituje nejprve Havrlanta a potom Culka, ani jeden z nich však není autorem fytogeografického členění. Dále je citovaný titul „Květenu ČR“, který je ovšem bez uvedení autora (Skalický ?) a není ani v seznamu literatury. Mapa č. 4 je opět převzatá z portálu Cenia, to ovšem není pramenný zdroj (totéž platí i pro mapu č. 5).

Podkapitola 2.3. se velmi stručně zmiňuje o socioekonomických poměrech. Místo mapy hustoty zalidnění by možná byla výstižnější mapa a bilance využití ploch (land use) nebo krajinného pokryvu (land cover).

Následuje podrobná, výstižná a kvalitní rešerše problematiky rostlinných invazí se zaměřením na prostor údolní nivy (kap. 3). Autorka cituje řadu prací domácích i zahraničních autorů. Překvapuje pouze, že není citován Lacina, který první začal se sledováním sukcese po povodních na Moravě a Bečvě v r. 1997. Na převzatém obrázku č. 3 (str. 35) není vysvětleno, co znamená tmavá výplň a co šrafura. ÚAE v Kostelci nad Černými lesy (str. 40) již pod tímto názvem neexistuje.

Metodika (kap. 4.) je jasná, přehledná. Většinu této kapitoly ovšem zaujímá výčet a charakteristika mapovaných invazních druhů (4.2.), což přísně vzato není metodika, ale rešerše.

Výsledková část začíná na str. 50 a obsahuje podrobné zhodnocení výsledků terénního mapování výskytu invazních druhů na březích Ohře. Potvrdilo se, že dub červený a borovice vejmutovka nepatří mezi druhy, které by se charakteristicky vyskytovaly v břehových porostech. Určování počtu jedinců dané metodikou a také průměrů z těchto počtů považují za mírně problematické či nepřesné. Rozdíly v početnosti jedinců jednotlivých druhů závisí také na jejich rozdílné velikosti. Výsledky vlastního mapování jsou uvedeny zejména v části 5.1. Autorka se pokusila o statistické vyhodnocení, grafy jsou přehledné a čitelné. V části 5.2. je srovnání s ostatními toky v České republice. Porovnání dominance podle počtu jedinců může být opět problematické vzhledem k velmi rozdílné velikosti jednotlivých druhů (netýkavka žláznatá je mnohem větší než netýkavka malokvětá a tak může dominovat již při menším počtu jedinců).

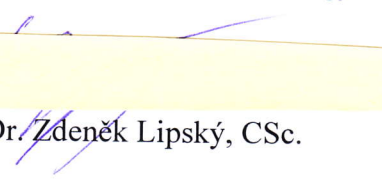
V části 5.3. se autorka snaží zjistit závislosti výskytu invazních druhů rostlin na různých geografických faktorech, což je třeba ocenit, i když někdy se závislost oproti předpokladům nepotvrdila (jako v případě komunikací). Nemohla se také potvrdit závislost na šířce toku, protože se jedná o dolní tok jedné řeky s podobnými parametry. V daném úseku dolního toku mi také připadá bezpředmětné sledovat závislost na nadmořské výšce (v práci je tomu věnována řada stran a grafů) a na množství srážek. Výsledky pak mohou být až zavádějící, protože případně zjištěné diference mohou být ve skutečnosti způsobeny jinými faktory (třeba charakterem struktury břehových porostů nebo typem úpravy břehů). Zajímavé závěry a závislosti vyplývají ze srovnání výskytu invazních druhů s využitím příbřežní zóny. Překvapuje vysoký podíl netýkavky malokvěté u většiny způsobů využití, když se jedná o lesní druh.

Práci uzavírají kapitoly 6. Diskuse a 7. Závěr. Diskuse mohla být o něco bohatší, protože téma je živé a mnoho problémů zůstává otevřených.

Za bohatým seznamem literatury následuje ještě fotografická příloha a další tabulky, jimiž je práce až přesycena. Množství tabulek však zároveň ukazuje na množství odvedené práce jak v terénu, tak při zpracování výsledků do tabulek a grafů.

Závěrečné hodnocení: Petra Pánková odevzdala kvalitní diplomovou práci, v níž osvědčila schopnost práce s literaturou, samostatné tvůrčí práce v terénu, aplikaci metodických postupů, zpracování a vyhodnocení výsledků terénního mapování. Práce přináší nové poznatky, které by si ve formě výtahu zasloužily další prezentaci a publikování. Práci doporučuji k obhajobě s návrhem hodnocení v e l m i d o b ř e.

12.5.2008

Doc. RNDr. Lipský, CSc.